

54. Marke Newton (ENG)

Titel: Sweet Barbarians
Locatie: Gringelstraat 9
Project: Weird Walls

Newton schilderde tijdens Cultura Nova zijn ontwerp voor een cd-box van de muziekgroep Sweet Barbarians. Welke muziek de dertig leden tellende groep Sweet Barbarians maakt? Een mix van rock en pop, zegt Newton, waarna hij droogjes meedeelt dat de groep alleen in zijn hoofd bestaat. Alleen de kunst die hij eromheen maakt, is echt.

55. Finok (BRA)

Titel: Trópicos
Locatie: Groene Boord 31
Project: Heerlen Murals

De diversiteit, leefwijzes en etnische samenstelling van zijn moederland hebben grote invloed op zijn werk. Hij probeert het dagelijks leven met een verhaal en humor vast te leggen en gebruikt hierbij elementen die mensen gemakkelijk over het hoofd zien.

56. Levalet (FR)

Titel: Green washing
Locatie: Stationstraat
Project: Stichting street art

Als het goed is, heb je nu alle drie de paste-ups van Levalet gevonden. Zoals je hier goed kan zien zijn de kunstwerken van papier gemaakt en daarvoor erg gevoelig voor vandalisme. Geniet er dus maar extra van want misschien zijn ze de volgende keer dat je komt verdwenen...

ON-HEERLENS VEEL MONUMENTEN

De Engelse criticus John Ruskin (1819 – 1900) meende dat onze collectieve herinnering niet kan bestaan zonder architectuur. In Heerlen zwelgen we echter graag in zelfmedelijden als het om onze gebouwde herinneringen gaat. De consensus, zowel binnen als buiten de stad, is dat Heerlen vooral een samengekraapt zootje van nietszeggende en onmonumentale gebouwen is. De stad wordt graag gekenschetst als een monumentale blunder. Een typering waar Fred Vondenhof en Chris Tiekstra, samenstellers van het boek *Rijksmonumenten Heerlen*, mee af willen rekenen. Het werk toont een bloemlezing uit de Heerlense architectuur: 153 monumentale gebouwen van de Romeinse tijd tot medio vorige eeuw. Visuele, tastbare sporen van de mensen die ons voorgingen, exemplarisch voor de tijd waarin zij leefden.

Boost

'In Heerlen heerst vaak het idee dat de stad geen eigen historie heeft; dat het allemaal niets voorstelt,' zegt Tiekstra. Vanuit de Werkgroep Open Monumentendag, waar Tiekstra zitting in heeft, ontstond het idee om alle Heerlense monumenten te bundelen. 'Die werkgroep bestaat vooral uit mensen met een achtergrond in de architectuur. Ze sloegen me om de oren met flinke aantallen. Toen we het gingen

uitzoeken kwamen we erachter dat Heerlen meer dan 150 rijksmonumenten heeft. We dachten meteen: dat moeten we delen met de rest van de gemeente.' Het is volgens Tiekstra een boost voor de eigenwaarde van de stad.

Oranje-Nassau

Sommige monumenten liggen voor de hand. Het Glaspaleis, de Pancratiuskerk en kasteel Hoensbroek nemen vanzelfsprekend een prominente plek in het boek in. Minstens zo interessant zijn echter de gebouwen die meer inzicht geven in onze sociale en industriële geschiedenis. Het mintgroene hoofdkantoor van de Oranje-Nassau Mijnen is een opmerkelijke herinnering aan ons gedeelde mijnverleden. Het gebouw werd ontworpen door Dirk Roosenburg, de grootvader van beroemde architect Rem Koolhaas. Het stalen skelet en de stalen beplating aan de buitenkant staan niet, zoals gebruikelijk, verankerd in een kloeke fundering, maar rusten lichtvoetig op de onstabiele ondergrond van het voormalige mijnterrein. Voor die tijd revolutionair. Halverwege de jaren negentig stortte gewezen rijksbouwmeester en Hoensbroekenaar Jo Coenen zich op de restauratie van de stalen kolos.

Hiërarchie

Verderop, in de wijken, tonen de woningen uit de mijntijd hoe de poet gedurende de industriejaren van Heerlen verdeeld was. De opzichters en bazen woonden in statige villa's en de arbeiders, de koelpieten, moesten het stellen met aanzienlijk kleinere huisjes. 'Er was een strikte hiërarchie,' zegt Chris Tiekstra, 'als arbeider mocht je alleen in woningen wonen die voor arbeiders gebouwd waren. Op het moment dat je carrière maakte, moest je verhuizen naar een andere woning. Die wijze van huisvesting en de explosieve manier waarop Heerlen is gegroeid na 1900 heeft overduidelijk zijn stempel op de stad gedrukt.'

Peutz

Wie over monumenten in Heerlen spreekt, kan niet onder architect Frits Peutz (1896 – 1974) uit. Heerlen vormt als het ware een openlucht tentoonstelling van zijn werk, met als onbetwistbaar middelpunt SCHUNCK* Glaspaleis. Heerlen toont ons echter ook de wordingsgeschiedenis van de architect. Aan de Caumerbeeklaan ligt zijn architectonische debuut. Een statige villa geheel van hout. Voor het ongetrainde oog (zoals dat van mij, JR) is het een uitzonderlijke mix van stijlen. Het huis houdt het midden tussen een Oostenrijks chalet en een opzichterswoning op een katoenplantage in het diepe zuiden van de VS. Het valt volledig uit de toon bij zijn latere – uitgesproken modernistische – gebouwen als Huis Op De Linde aan de Oude Lindestraat en Winkelhuis Kneepkens aan de Dr. Poelsstraat.

Rietveld

Heerlen kent meer verborgen pareltjes. In het heuvelachtige terrein langs de Zandweg ligt een authentiek Rietveld-huis. Verscholen achter een dichte haag van struiken en bomen staat de enorme Villa Van Slobbe – vernoemd naar zijn bewoner Bart van Slobbe, directeur van de Laura-mijn. Gerrit Rietveld (1888 – 1964) ontwierp het met Joan van Dillen onder de vlag van hun architectenbureau Rietveld Van Dillen Van Tricht. Het huis draagt overduidelijk de kenmerken van De Stijl: strakke geometrische vormen en hoge ramen. Een duidelijke exponent van het Nieuwe Bouwen. Het is het grootste en tevens laatste woonhuis dat Rietveld ontwierp.

Dieper duiken in monumentaal Heerlen? Bestel het boek via: landvanherle.nl.

Zelf een rondje langs de monumenten maken? Kijk op de ENNE plattegrond voor meer info.

Jules Roosenboom

Jules Media
www.julesroosenboom.nl
Foto: Alexander Dohmen

// Op het moment dat je carrière maakte, moest je verhuizen.